

NRF Gaustad 12. mars 2024

Cannabis, amfetaminer og rusutløst psykose

Jørgen G. Bramness

psykiater, seniorforsker, professor, dr.med.

UiT – Norges arktiske universitet

RusForsk, OUS

Avd. Rusmidler og tobakk, FHI

Nasjonal kompetansetjeneste for samtidig rusmisbruk og psykisk lidelse (NKROP)

Cannabis og psykose forskning

- Tre PhD-er: Jon Mordal, Sigrid Medhus og Eline Rognli
- Kliniske undersøkelser, registerdata (NPR, NCDNOR), survey data (UiN-long, NFBH)
- Nordisk samarbeid: Solja Niemelä (FIN), Carsten Hjorthøj (DK), Heidi Taipale (SV), Eline Rognli (NOR), Jørgen G. Bramness (NOR), Malin Rørendal (NOR), Arild Knudsen (NOR)
- Aktuelt: EPA, Tidsskr N Psykologifor, ICDD, NFR, Psychol Med, Am J Psychiatr, Tidsskr Nor Legeforen

Kort om cannabis

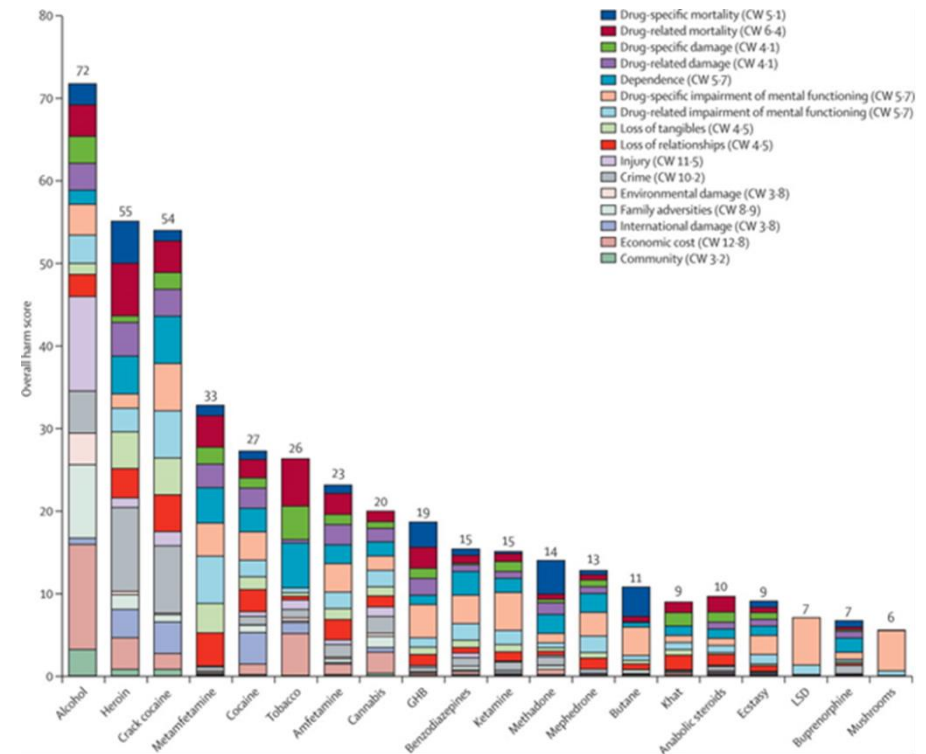
- Framstilles av cannabis sativa
- Marihuana (bhang) - tørkede blader
- Hasjisj (ganja, charas) - tørkede pressede blomster, kvae
- 483 kjente forskjellige kjemiske komponenter
- over 110 er cannabinoider
- Viktigst er
  - THC: Δ -9-tetrahydrocannabinol
  - CBD: cannabidiol
  - CBN: cannabinol
- Nye aktuelle kandidater
  - Δ -8-tetrahydrocannabinol
  - Δ -8-tetrahydrocannabinol
  - HHC: hexahydrocannabinol

Hvor farlig er cannabis?

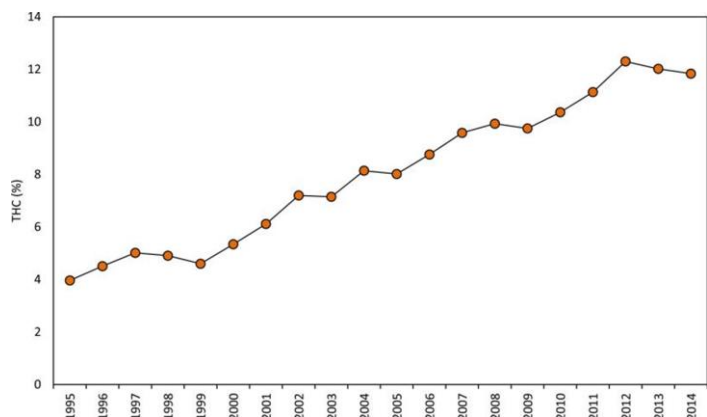
- Cannabis er mindre farlig enn alkohol
- Skulle vi velge på nytt...
- Cannabis kommer i tillegg til alkohol
- Kurven går faktisk oppover (det er skader)
  - «selv om cannabis er mindre skadelig enn alkohol er det ikke helsekost av den grunn»

Bramness 2017

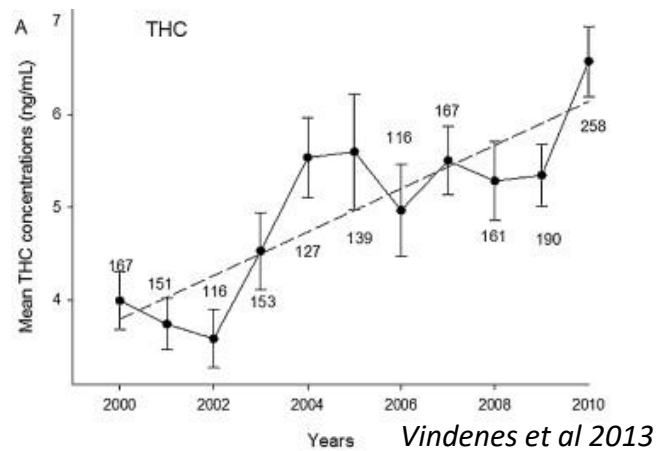
Cannabis har blitt et mye sterkere produkt!

Utviklingen av amerikanske beslag

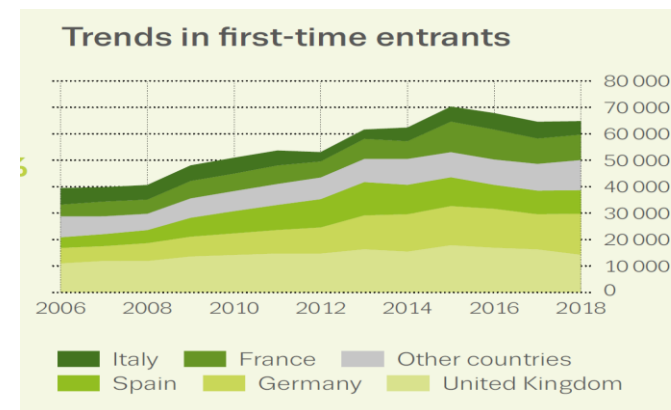
EISohly et al 2016

Utviklingen hos norske bilførere:

Vindenes et al 2013

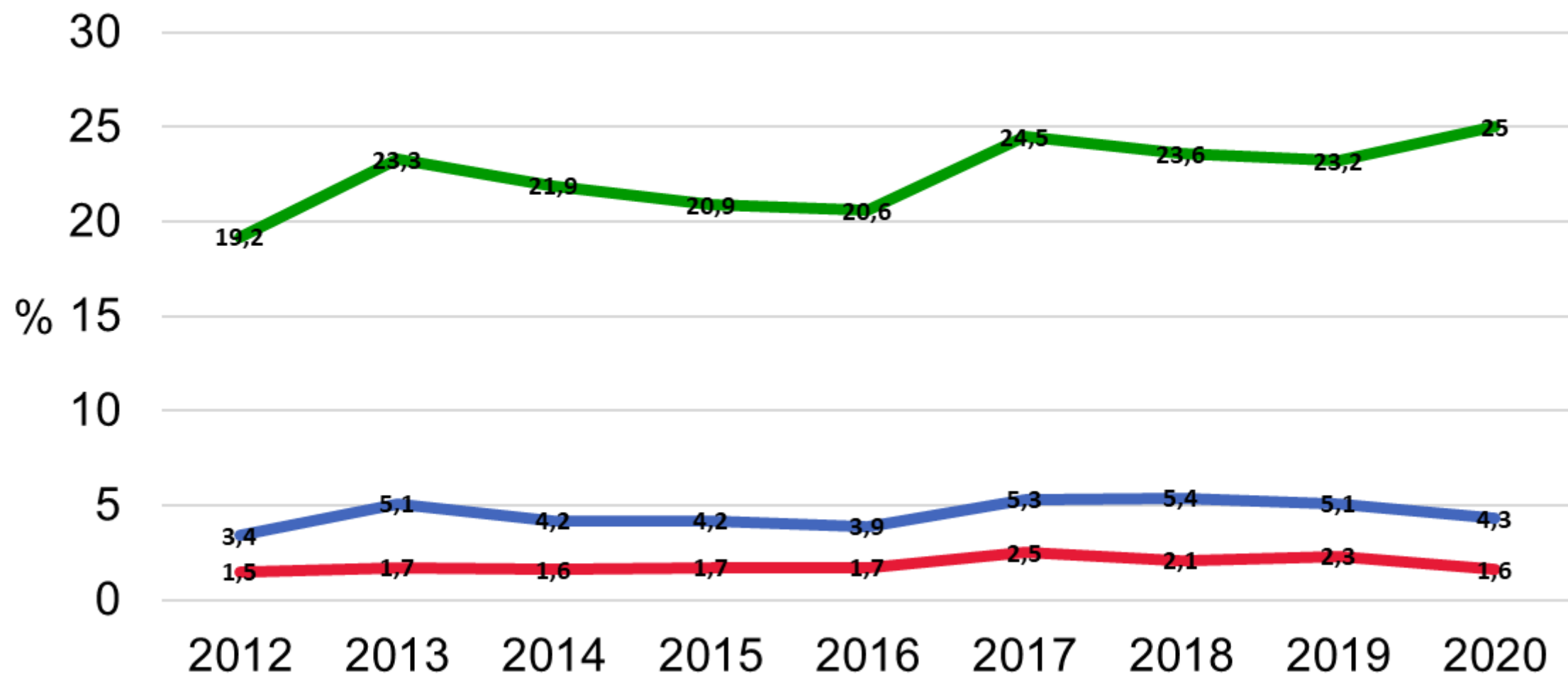
Utviklingen i behandlingssøking:

EMCDDA 2019

Tall fra Kripos 2019: gjennomsnittlig THC-nivå er på rundt 33 % i beslag

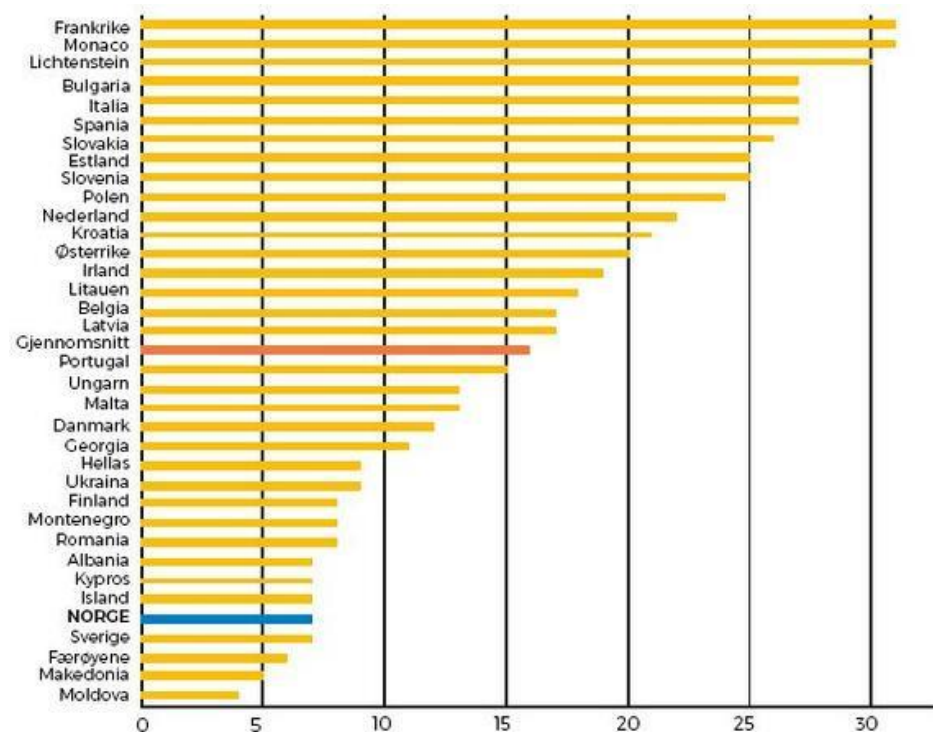
Cannabisbruk 16-64 år, 2012-2020

Bruk av cannabis blant unge i Europeiske land

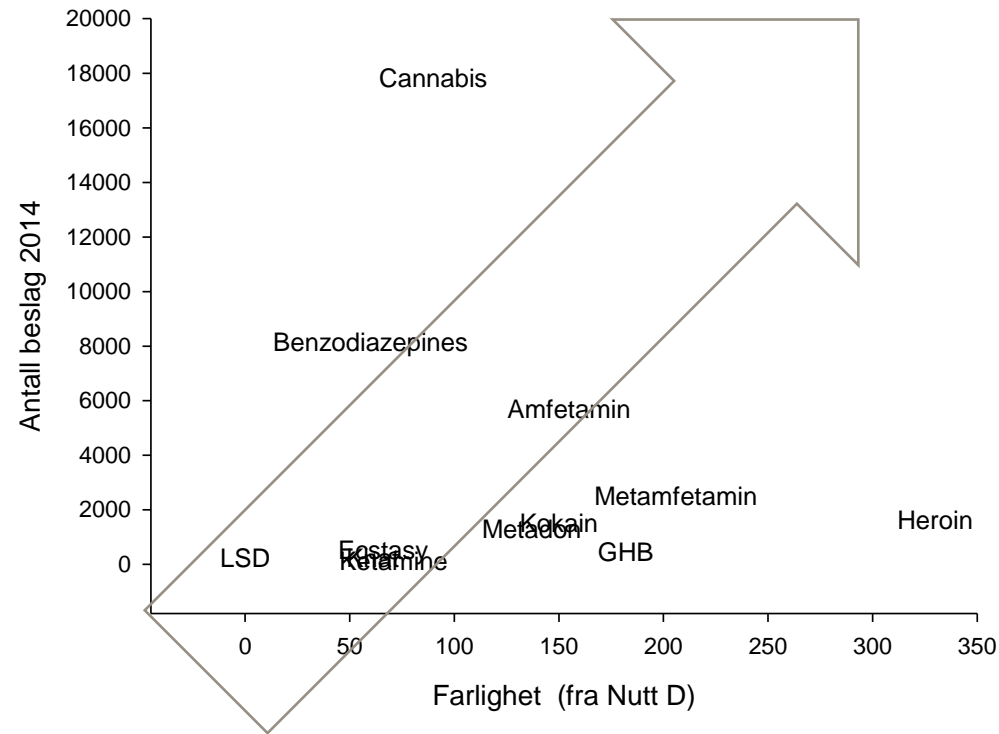
ESPAD / 15-16 år / skoleundersøkelse

- Cannabisbruk blant norske 15/16-åringer
  - 7 % prøvd noen gang (vs. 17 %)
  - 2 % bruker regelmessig (vs. 7%)

Kilde: Espad 2015

Om vi setter sammen utbredelse og skade?

Helseskader ved bruk av cannabis over tid

Medisinske konsekvenser av cannabisbruk

- Lungekreft
- Kroniske lungesykdommer
- Plutselig uventet hjertedød
- Kvalmetilstander
- Fertilitet og graviditet

Psykiatriske konsekvenser av cannabisbruk

- Schizofreni og bipolar lidelse
- Depresjon og angst
- Hukommelsesproblemer (kognitive funksjoner)

Rus og sosiale konsekvenser

- Avhengighet
- Ulykker

	Size of effect (95% CI)	Level of evidence
Motor vehicle injuries*		
Use 1-3 h before driving	Small risk: RR 1.37 (1.2-1.5) to 2.7 (2.1-3.4)	B
Low birthweight†		
Maternal use in pregnancy	Small increase in risk: OR 1.8 (1.0-3.0)	B
Dependence syndrome†		
Lifetime use	Small to moderate risk: 7.2% (6.6-7.7) to 28.3% (22.0-34.6)	B
Daily use	Large risk: 40.9% (29.0-52.8)	B
Psychosis or schizophrenia*		
Ever used	Small increase: OR 1.4 (1.2-1.7)	B
Daily use	Doubling: OR 2.1 (1.5-2.8)	B
Depression*		
Ever used	Very small increase: OR 1.2 (1.1-1.3)	B
Daily use	Small increase: OR 1.6 (1.2-2.2)	B
Bronchitis*		
Cannabis smoking	Large increase: RR 7.48 (no CIs)	D
Regular cannabis smoking	Large increase‡	B
Lung cancer		
Regular cannabis smoking	No significant increase: OR 0.95 (0.66-1.38)	B

OR=odds ratio. RR=relative risk. Evidence levels: B=findings in cohorts or representative population-based studies. D=findings in cross-sectional studies, representative population-based studies, or case-control studies. *References and details on supporting evidence are presented (appendix pp 11-21). †References and details on supporting evidence are presented (appendix pp 11-21). ‡Positive findings reported by multiple studies, but pooled effect size not reported.

Table 1: Harms associated with non-medical cannabis use

Psykiske (bi)virkninger av cannabisbruk

● Depresjon

- En meta-analyse av observasjonelle studier (N=176 976)
  - All bruk OR ~ 3
  - Tung bruk OR 4,83
- Unge mennesker
  - All bruk OR 1,29

Onaemo 2021

Esmaelzadeh 2018

● Angstlidelser

- Observasjonsstudier 10 land (N=120 000)
  - All bruk OR 1,24
  - Cannabis use disorder OR 1,68

Kedzior 2014

● Kognisjon

- Avhenger av THC:CBD ratio
- Små, men signifikante effekter
- Avtar ved avholdenhet
- Også hos unge?

Colizzi 2017, Scott 2018

● Bipolar lidelse

- Usikre data
- Fra ingen til 3x risk

Gibbs 2015, Feingold 2015

● Schizofreni

- Sikre data
- Mer bruk, tidligere bruk øker risiko
- Lav grunnfrekvens – lite helseproblem

Allebeck 1987, Rognli 2022

Cannabis og psykose

- Akutt psykose (schizofreni-liknende)
- Vedvarende psykose
- Demotiveringsyndromet?
- Risikofaktor for schizofreni

Akutt cannabisutløst psykose

- Overdosering (?)
- Gir seg fort
- Forvirring, nedsatt hukommelse, nedsatt oppmerksomhet, uorganisert tenking, angst

Talbott 1969, Tennant 1972

- Forvirring, hallusinasjoner, følelsmessig ustabile, desorientering, depersonalisering, paranoide symptomer

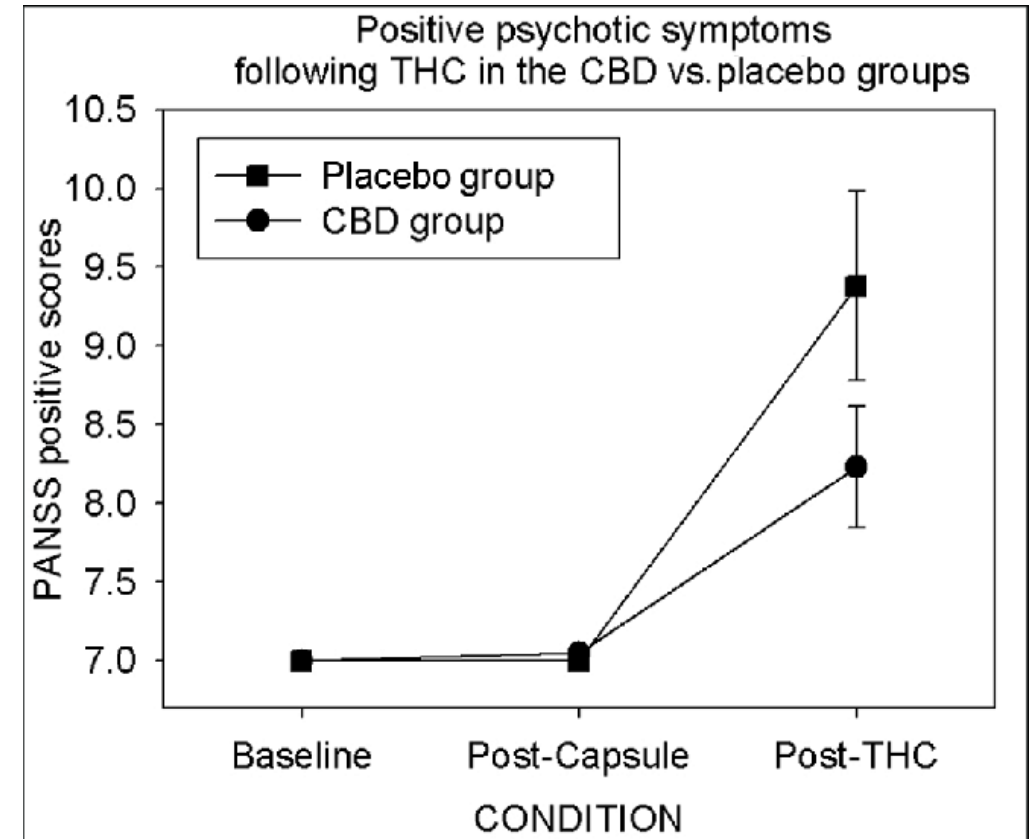
Chopra 1974

- Vanskelig å skille fra akutt schizofreniform psykose:

- hallusinasjoner, vrangforestillinger og persepsjonsforstyrrelser, svingende i sitt bilde lykke/ekstase vs. angst/irritasjon (ICD-10)

- Mer hypomani og agitasjon, men mindre hørselshallusinasjoner, mindre avflatede følelser og mindre usammenhengende tale enn kontroller

Rottanburg 1982

Vedvarende psykoser

- "There is however, no robust evidence that heavy cannabis use may lead to psychotic illness that persists after abstinence"

Thomas 1993, Johns 2001

Report of the Indian Hemp Drugs Commission 1893-94

Volume 1
Report

REPORT OF THE INDIAN HEMP DRUGS COMMISSION, 1893-94.

President:

The Hon'ble W. RANKIN WORTH TOWN, M.A., C.I.E., First Revenue Commissioner,
Punjab.

Members:

1. Mr. H. T. CHAMBERLAIN, Colonel, Punjab Military, Bombay.
2. Mr. A. H. L. FRASER, M.A., Commissioner, Chhittagong Division, Central Province.
3. Major-General C. J. H. WARREN, Professor of Chemistry, Medical College, and Chemical Examiner to Government, Calcutta; Officiating Medical Superintendent to Government, Calcutta.
4. Raja SOHAI SIKHARISWAR DIXI, of Talpura, Bengal.
5. KANWAR HANSAH SINGH, Akhnoor, C.I.E., Punjab.
6. LALA Nihal CHAND, of Muzaffargarh, North-Western Province.

Secretary:

Mr. H. J. MCINTOSH, Under-Secretary to the Government of Bengal, Financial and Municipal Department.

Når det gjelder de påståtte mentale effektene av stoffene, har Kommisjonen kommet til den konklusjon at moderat bruk av hampmedisiner ikke gir noen skadelige effekter på sinnet [...] [Hos] spesielt [sårbare] kan selv moderat bruk gi mental skade. For den minste mentale stimulering eller spenning kan ha den effekten i slike tilfeller. Men [uten slik sårbarhet] gir den moderate bruken av disse stoffene ingen mental skade. Det er ellers med overdreven bruk. Overdreven bruk indikerer og intensiverer mental ustabilitet (1:264).

Indian Hemps Drug Commission

- Litt bruk av cannabis gir ikke psykose hos de fleste
- Hos sårbare kan selv moderat bruk gi psykose
  - men det gjelder jo at mange ting
- Mye bruk av cannabis kan gi psykose
  - *det er uklart om dette gjelder «alle»*

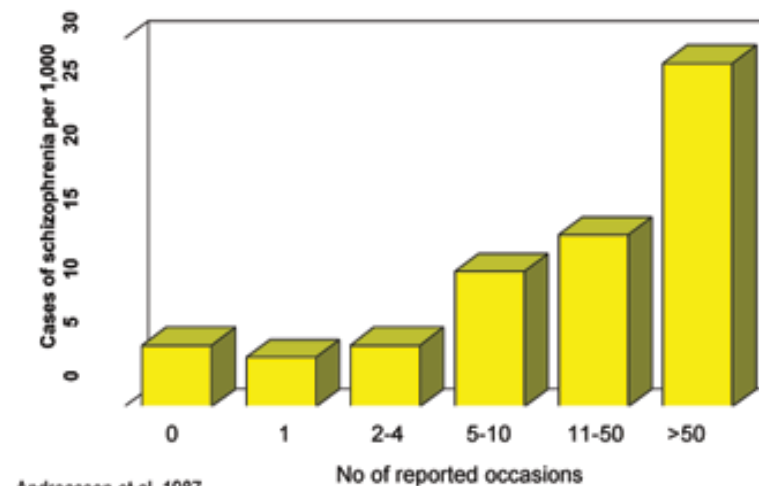

Andreasson og Allebeck; Lancet 1987

Cannabis consumption at age 18 and later risk of schizophrenia

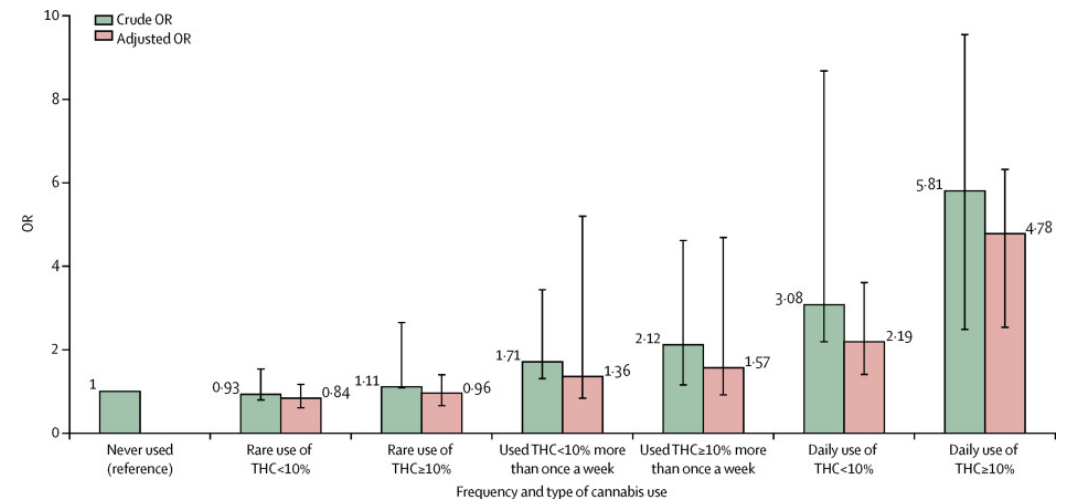

Andreasson et al, 1987

Cannabis gir schizofreni: ARGUMENTER

- Andreasson og Allebeck
  - Øket risiko ved cannabisbruk generelt
  - Dose-respons
    - Mengde
    - Tidlig debut
  - Cannabisbruk før schizofrenidebut

- di Forti og Murray
  - Sterkere cannabis gir betydelig øket risiko
  - Taler mot omvendt kausalitet

Cannabis gir schizofreni: MOTARGUMENTER

- Økning i cannabisbruk – ikke schizofrenier

- Omvendt kausalitet tross alt

- Når begynner egentlig en schizofreni?

Degenhardt et al 2003

- Vi ser det samme med tobakk

- Men ingen (?) mener for alvor....

Gurillo 2015, Rognli 2021

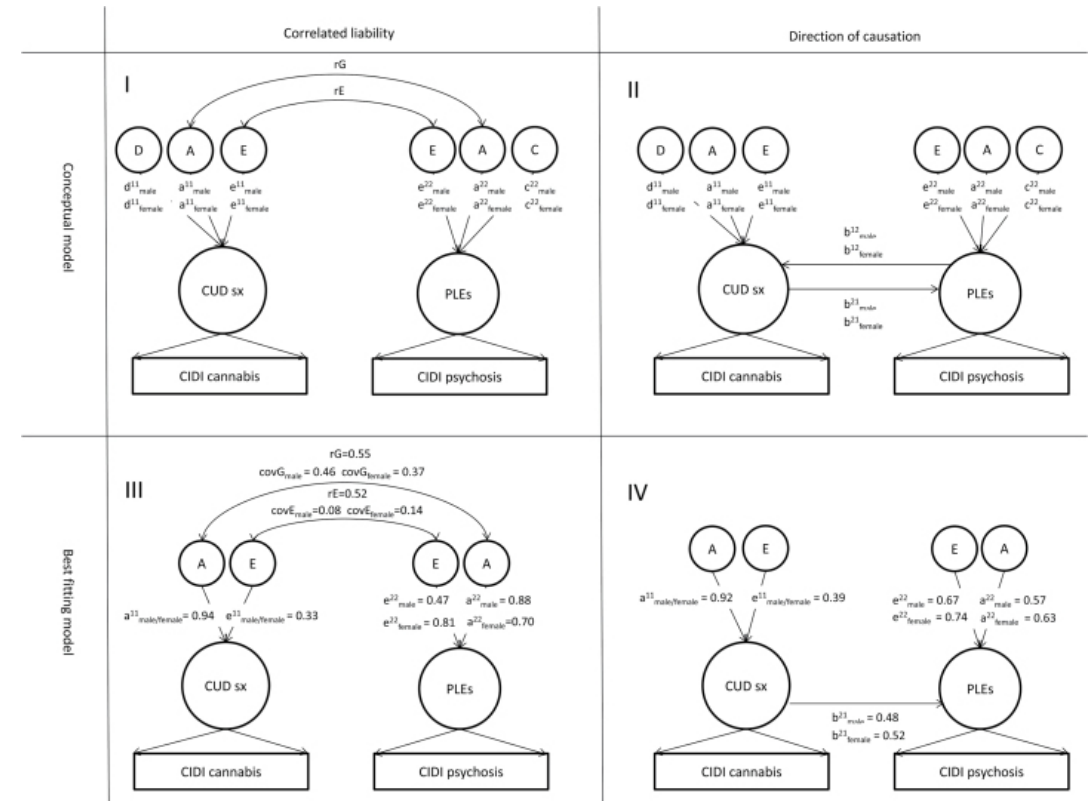
- Om man sammenligner familiemedlemmer av cannabisrøykere med cannabisrøykere = (nesten) lik risiko for schizofreni

Gillispie and Kendler 2021

Nyere funn for sammenhengen mellom cannabis og psykotiske symptomer

- Assosiasjonen mellom cannabisbruk og psykose kan forklares av **delt** genetikk og miljø
- Men også av en **direkte effekt** av cannabis på psykose

Nesvåg et al 2017

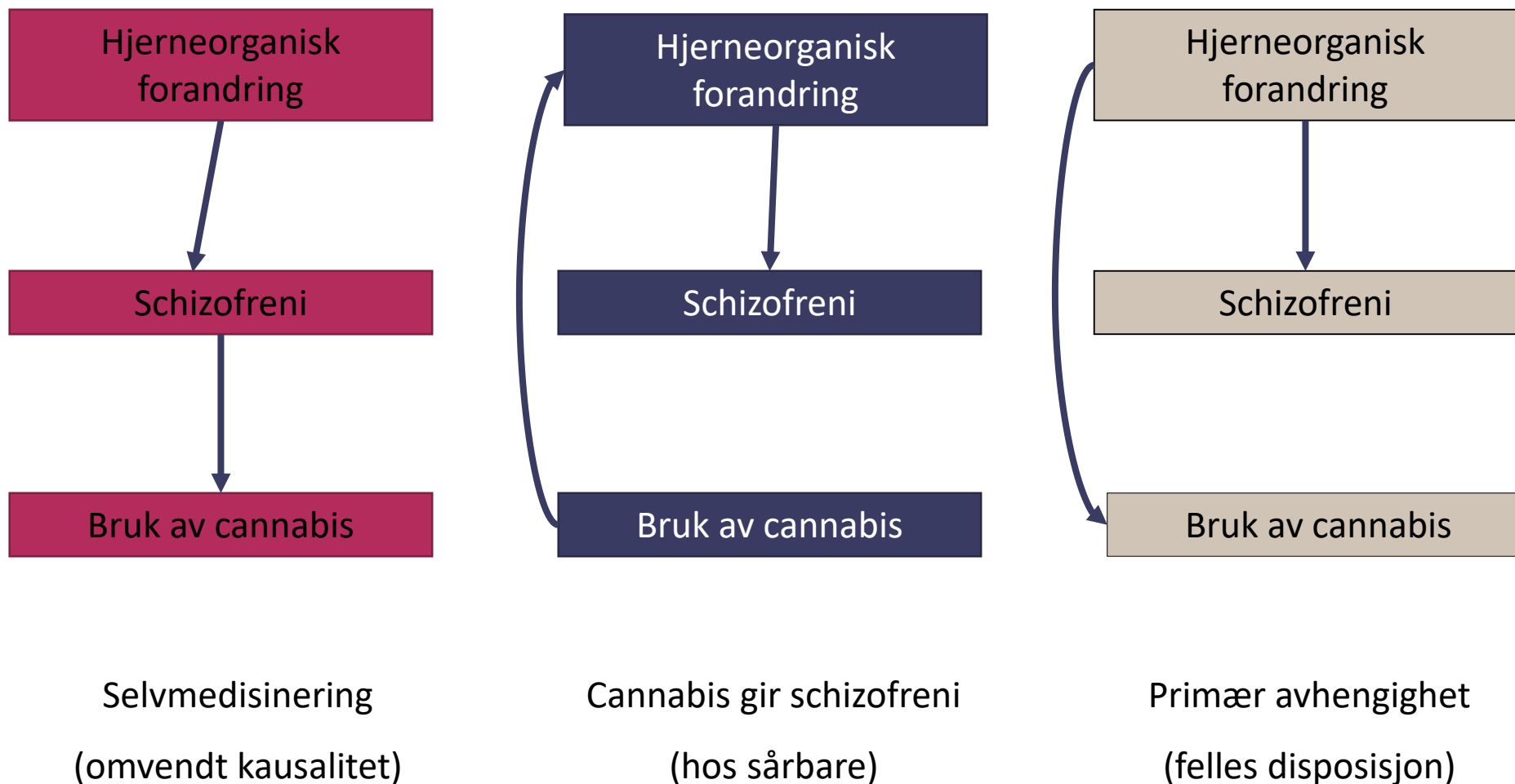
Hvordan vise kausalitet?

- Vi kan ikke gjennomføre randomiserte klinisk kontrollerte forsøk
- Hverken praktisk eller etisk forsvarlig
- Hva skal vi gjøre da?

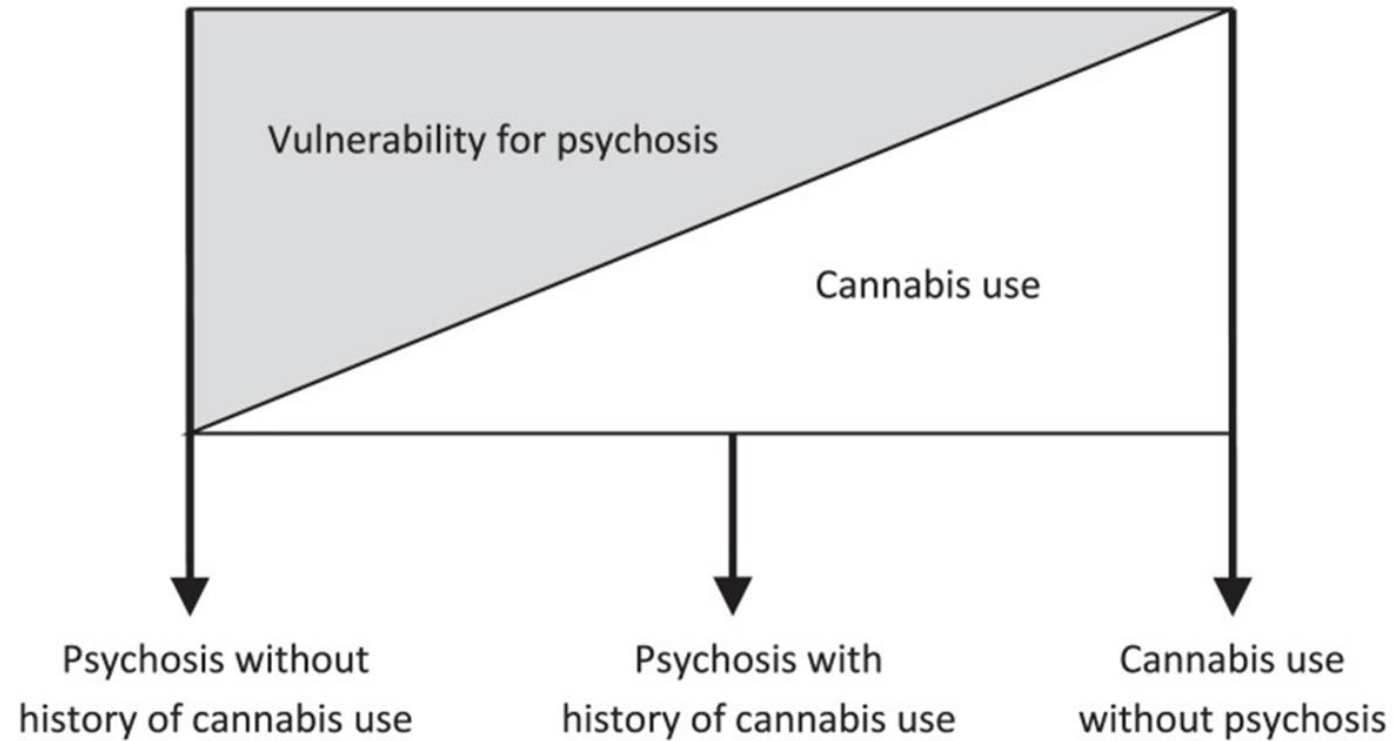
Av praktiske og etiske årsaker kan man ikke gjøre RCT-er eller eksperimentelle studier om cannabis og schizofreni. Bradford-Hill kriteriene kan hjelpe oss

Kriterium	Hva sier forskningen?	TABLE 1. Studies published after 2015 applying the Hill criteria to the association between cannabinoids and psychosis outcomes		
		Study Authors	Year	Hill Criteria
Styrke/effektstørrelse	Moderat men sikker relasjon	Di Forti et al.	2015	Strength, biological gradient
		Di Forti et al.	2019	Strength, biological gradient
		Hjorthøj et al.	2021	Strength, biological gradient
Konsistens/reproduserbarhet	Høy	Myles et al.	2016	Temporality
		Marconi et al.	2016	Consistency, biological gradient
		Hjorthøj et al.	2019	Strength, specificity, biological gradient
Spesifisitet	Diskuteres, men høyere enn mange vektlegger	Bechtold et al.	2015	Absence of association
		Kelly et al.	2016	Strength, specificity, temporality, biological gradient
		Kraan et al.	2016	Strength, consistency, temporality, biological gradient
		Lasenikan et al.	2016	Strength
Rekkefølge	Cannabis kommer før i alle undersøkelser	Libuy et al.	2018	Specificity
		Maloney-Hall et al.	2020	Biological gradient
Biologisk gradient/dose-responsforhold	Vist for mengde, styrke og debutalder	Mustenon et al.	2018	Strength, specificity, temporality
		Neilson et al.	2017	Specificity, temporality
		Starzer et al.	2018	Specificity
		van Os et al.	2021	Specificity
Sannsynlighet (biologisk forklaring)	«Årsaken» til SCZ kjenner vi ikke godt	Freeman et al.	2015	Experiment
		Ganesh et al.	2020	Biological gradient, experiment
		Guy et al.	2020	Experiment
Samsvar /gir teoretisk mening (coherence)	Akutte rusutløste psykoser	Bloomfield et al.	2015	Plausibility, coherence
		Bossong et al.	2016	Plausibility, coherence
		D'Souza et al.	2020	Plausibility, coherence
Eksperimentelle studier	Kan ikke gjøres	Jose-Cortes et al.	2015	Plausibility, coherence, experiment
		Sherif et al.	2017	Plausibility, coherence
		Ryan et al.	2020	Absence of association after inclusion of covariates
Analoge studier	Ingen etablerte	Schoeler et al.	2016	Biological gradient
		Fakhoury et al.	2017	Plausibility
		Morgan et al.	2018	Experiment

Schizofreni og cannabisbruk

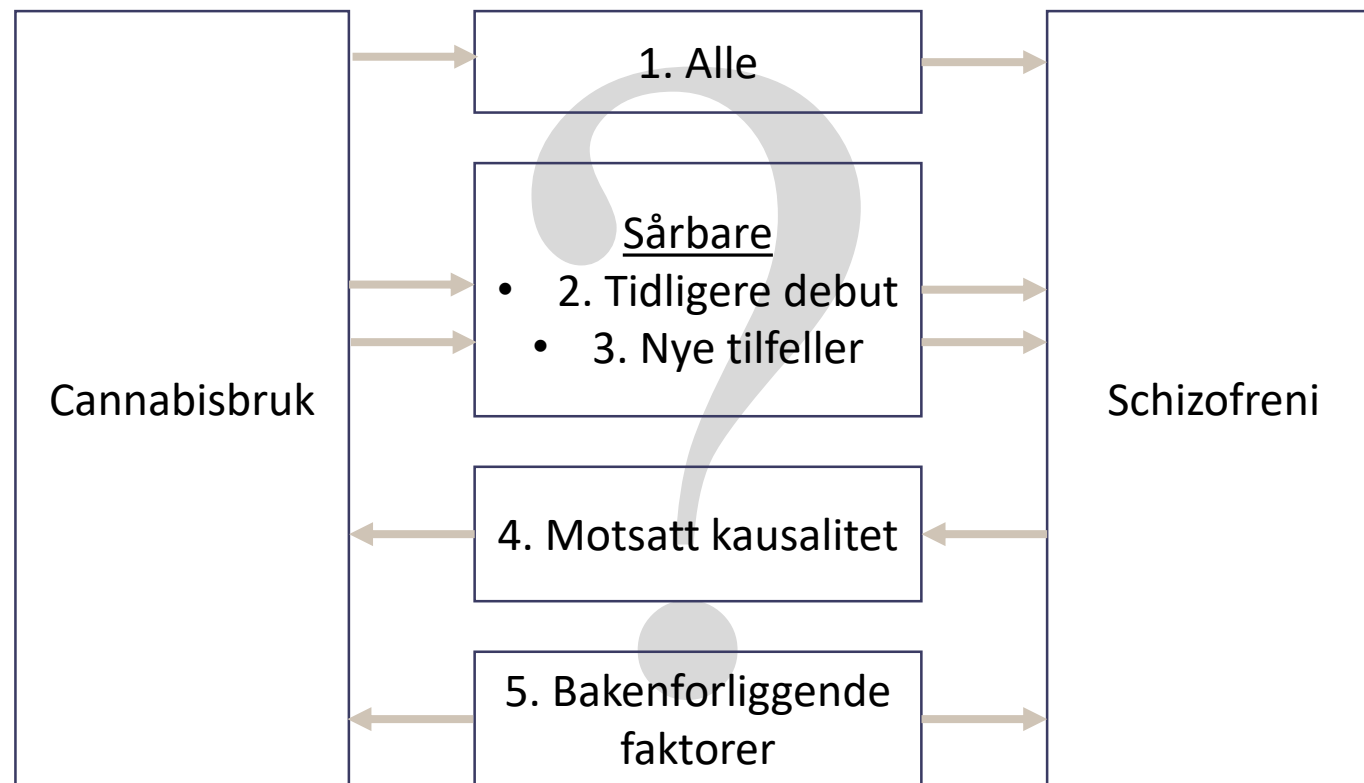
Samspill mellom sårbarhet og cannabis

Løberg et al 2014 (Front Psychiatry)

Mulige forklaringer på sammenhengen

Cannabis og schizofreni

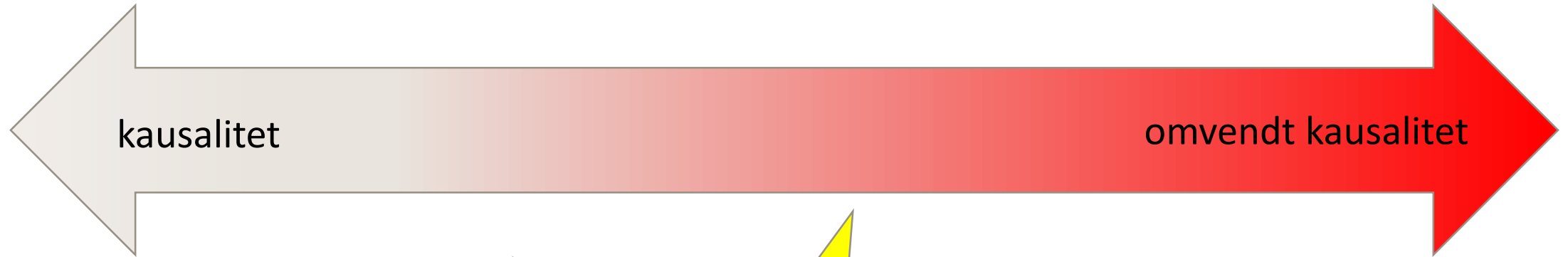
Cannabis kan gi schizofreni hos alle

Cannabis utløser schizofreni hos sårbare

Cannabis brukes mer av personer med schizofrene

Felles bakenforliggende faktor

Cannabis og schizofreni

~~Cannabis kan gi schizofreni hos alle~~

Cannabis utløser schizofreni hos sårbare*

Felles bakenforliggende faktor

Cannabis brukes mer av personer med schizofrene

* Tidligere og/eller ellers ikke

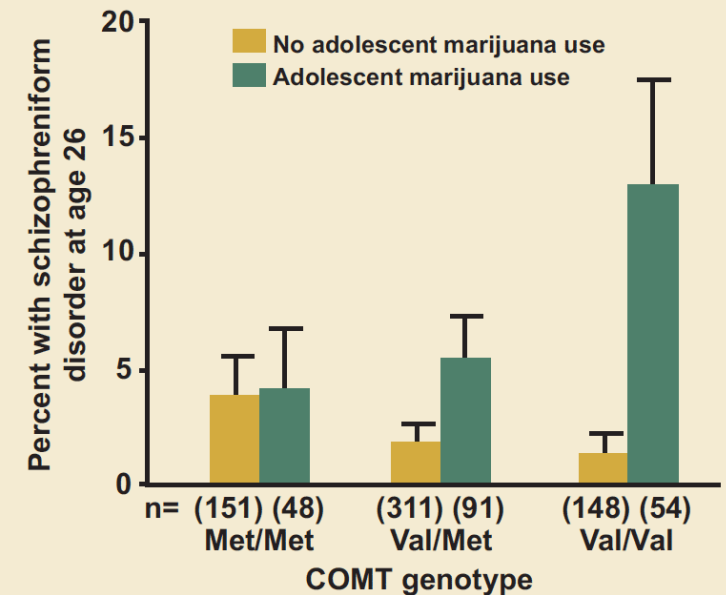
Hva vil det si å være sårbar?

- Vi vet ikke nok om dette
- Størrelsen på risikoen ligner på det vi ser ved infeksjoner, traumer eller emigrasjon
- En sårbarhet kun for denne sammenhengen, eller en generell sårbarhet?
- Selv med en slik sårbarhetsforklaring vil cannabis gi schizofreni hos noen som ikke ville fått det ellers

Sårbarhetsgener (mulige kandidatgener)

- **COMT**
  - Val har en høyere risiko for risiko for hallusinasjoner etter bruk av cannabis
Henquet et al 2009
  - Høyere risiko for SCZ hos Val/Val genotypen etter bruk av cannabis
Caspi et al 2005
  - Interaksjonen mellom COMT og cannabisbruk påvirker også debutalder for SCZ
Pelayo-Teran et al 2010
  - Resultatene er likevel sprikende
Costas et al 2011, Nieman et al 2016, Gutiérrez et al 2009
- **NOS1AP og BDNF**
  - Ingen effekt
Husted et 2012, Mane et al 2017
- **DRD2**
  - TT-bærere har en 3x øket risk for psykose sammenlignet med GG-bærere etter bruk av cannabis
Colizzi et al 2015
- **FAAH**
  - Polymorfisme gir en 10x øket risk
Bioque et al 2019

Genetic Variations in COMT Influences the Harmful Effects of Abused Drugs

Det går dårligere for de schizofrene som bruker cannabis (non-compliance skyldes cannabisbruk)

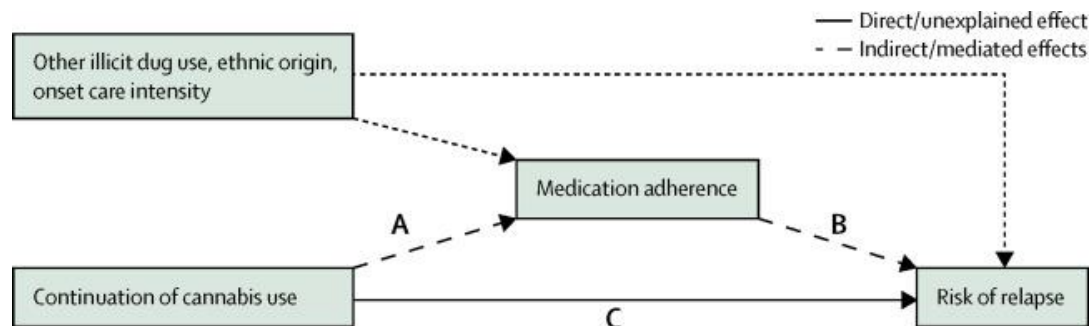
- Tilbakefall er hyppig
- Cannabisbruk er vanlig
- Drug non-adherence
- Skyldes non-adherence cannabisbruk?

bl.a. Alvarez-Jimenez et al 2012

bl.a. Schoeler et al 2016, Patel et al 2016

Coldham et al 2002, Schoeler et al 2016

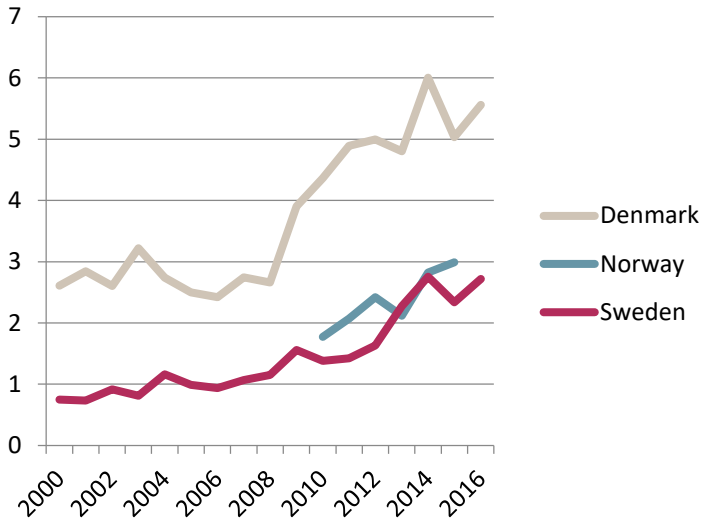
Schoeler et al 2017, Engh og Bramness 2017

20-35 % manglende etterlevelse forklares av cannabisbruk

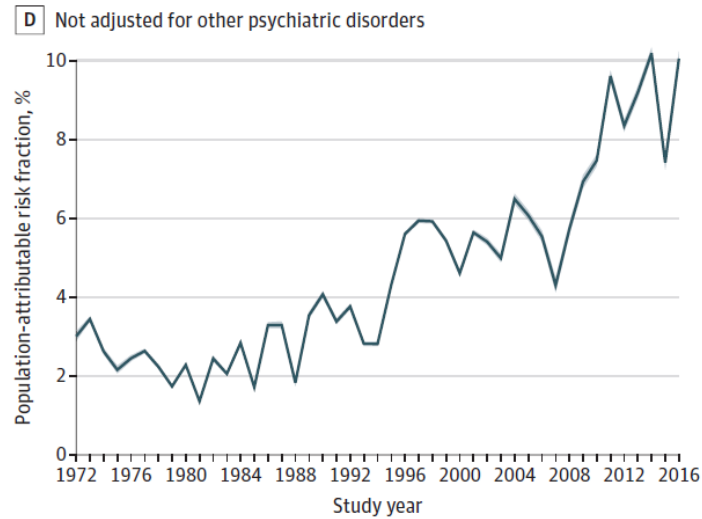
Parallelt med potensen

Cannabisutløst psykose

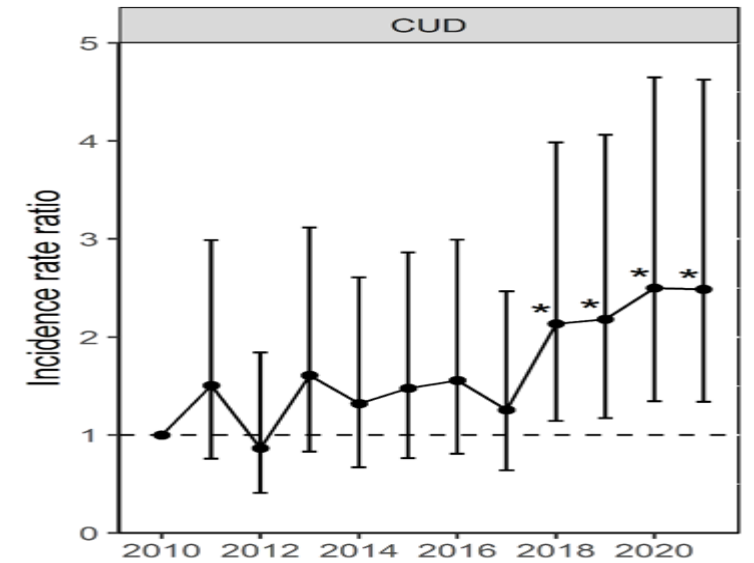
Rognli 2022

Populasjonsattribuerbar fraksjon

Hjorthøj 2021

SUICID ved CUD

Myhre 2024

CBD - antipsykotisk?

- En høy doser røyket CBD kan i noen grad hemme de psykosegenererende effektene av THC

Dalton et al 1976

- CBD kan gi en antipsykotisk effekt

Juckel et al 2007

- I fMRI studier gir CBD and THC motsatte effekter

Bhattacharyya et al 2010

- Forbehandling med CBD forhindrer psykose fra THC

Englund et al 2013

CBD - antipsykotisk?

Original Paper

Cannabidiol inhibits THC-elicited paranoid symptoms and hippocampal-dependent memory impairment

Amir Englund¹, Paul D Morrison¹, Judith Nottage¹, Dominic Hague¹, Fergus Kane¹, Stefania Bonaccorso¹, James M Stone², Avi Reichenberg¹, Rudolf Brenneisen³, David Holt⁴, Amanda Feilding⁵, Lucy Walker¹, Robin M Murray¹ and Shitij Kapur¹

Journal of Psychopharmacology
27(1) 19-27
© The Author(s) 2013
Reprints and permission:
sagepub.co.uk/journalsPermissions.nav
DOI: 10.1177/0269881112460109
jop.sagepub.com

Psychopharm

SAGE

Abstract
Community-based studies suggest that cannabis products that are high in Δ^9 -tetrahydrocannabinol (THC) but low in cannabidiol (CBD) are particularly hazardous for mental health. Laboratory-based studies are ideal for clarifying this issue because THC and CBD can be administered in pure form, under controlled conditions. In a between-subjects design, we tested the hypothesis that pre-treatment with CBD inhibited THC-elicited psychosis and cognitive impairment. Healthy participants were randomised to receive oral CBD 600mg ($n=22$) or placebo ($n=26$), 210 min ahead of intravenous (IV) THC (1.5 mg). Post-THC, there were lower PANSS positive scores in the CBD group, but this did not reach statistical significance. However, clinically significant positive psychotic symptoms (defined a priori as increases ≥ 3 points) were less likely in the CBD group compared with the placebo group, odds ratio (OR)=0.22 ($\chi^2=4.74$, $p<0.05$). In agreement, post-THC paranoia, as rated with the State Social Paranoia Scale (SSPS), was less in the CBD group compared with the placebo group ($t=2.28$, $p<0.05$). Episodic memory, indexed by scores on the Hopkins Verbal Learning Task-revised (HVLT-R), was poorer, relative to baseline, in the placebo pre-treated group (-10.6 $\pm$ 18.9%) compared with the CBD group (-0.4 $\pm$ 9.7%) ($t=2.39$, $p<0.05$). These findings support the idea that high-THC/low-CBD cannabis products are associated with increased risks for mental health.

600 mg CBD kan bufre 1,5 mg THC

400:1

Vanlig «medisinsk» cannabis innholder i

1:200

Sammenhengen mellom cannabisbruk og schizofreni

- Cannabis kan gi akutt psykose
- Vi kjenner ikke til betydningen av sårbarhet her
- Cannabis er en risikofaktor for utviklingen av schizofreni hos sårbare
- «Sårbarhet» har en del ukjente
  - Hvor sårbar må man være?
  - Hvor mange er sårbare
  - Ville sårbare fått sykdommen uansett
- En del personer får diagnosen schizofreni hvert år fordi de har brukt cannabis
- Sannsynlighetsovervekt at en del av disse ikke ville fått diagnosen schizofreni om de ikke hadde brukt cannabis

TABLE 1 Overview of Diagnostic Criteria for Substance-Induced Psychosis in ICD-10 and DSM

	ICD-10	DSM-IV/V
Core	Cluster of psychotic phenomena that occur during/ immediately after psychoactive substance use	
Characteristics	Hallucinations, delusions, psychomotor disturbances, abnormal affect	<i>Prominent</i> hallucinations or delusions
Insight/level of consciousness	Usually clear, some level of clouding of consciousness may occur, though not severe confusion	No insight into symptoms being substance induced
When/duration	Includes psychosis occurring during/immediately after drug use (<48 h) as long as not due to withdrawal or delirium Resolves at least partially within 1 month, fully within 6 months	Either (1) or (2): 1. Symptoms developed during/within 1 month of substance intoxication or withdrawal 2. Medication is etiologically related to the disturbance Does not occur exclusively during delirium
Notes		Not better accounted for by disorder that is not substance induced Should only be made <i>instead of intoxication or withdrawal if symptoms in excess of what is expected and when symptoms severe enough to warrant clinical attention</i>

Psykose etter bruk av
amfetaminer?

Amfetaminpsykoser

- Bruk av (met)amfetamin kan utløse psykose

Vincent et al. 1998

- Paranoide opplevelser hos 23-45 %

Leamon et al. 2010;McKetin et al. 2006

- Akutt psykose siste år hos 18 %

McKetin et al. 2006

Amfetamin gir psykose?

- Akutte effekter på hjernen
  - Øket dopamin
- Lang tids bruk
  - Nevrotoksisk på serotonin- and dopamin-nevroner
  - Nevrotoksisk på dopamine transporters
  - Endring i dopaminreseptoren
  - Mer endring hos sårbare

Segal and Kuczenski 1997

Myers et al. 1999

Iyo et al. 2004

Seeman 2010

Akuttpsykiatrien

- Pasienter i akuttpsykiatrien høsten 2003
  - 22 % hadde amfetaminer i enten blod og/eller urin
  - 53 % av disse hadde metamfetamin
- Pasienter i akuttpsykiatrien 2006/7
  - 14 % hadde amfetaminer i enten blod og/eller urin
  - 83 % av disse hadde metamfetamin

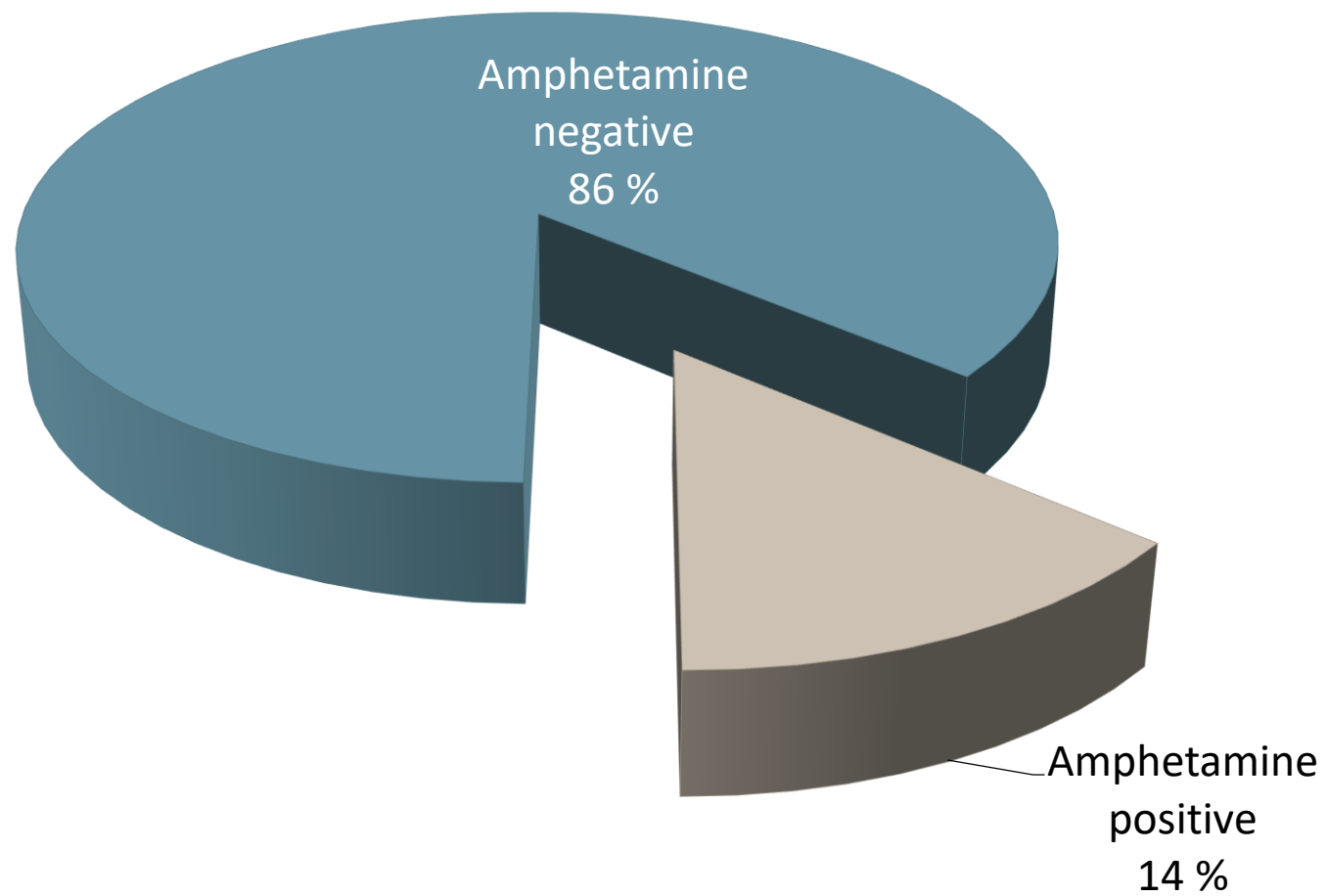
*Mordal, Medhus, Holm, Mørland og Bramness
2008, 2010a, 2010b, 2011, 2013a, 2013b*

Psykiatriske akuttinnleggelseser: 2 avdelinger - 2 år

(Oslo/Arendal; 2003/2006/7)

Amfetaminbrukere er en marginalisert gruppe...

- Amfetamin positive er
  - yngre
  - oftere menn
  - lav utdannelse
  - oftere UFB
- Flere innleggelser før indeksepisoden
- Ofte innleggelser i undersøkelsesperioden

- Samsvar med mange tidligere studier om misbrukere av amfetamin med eller uten psykose

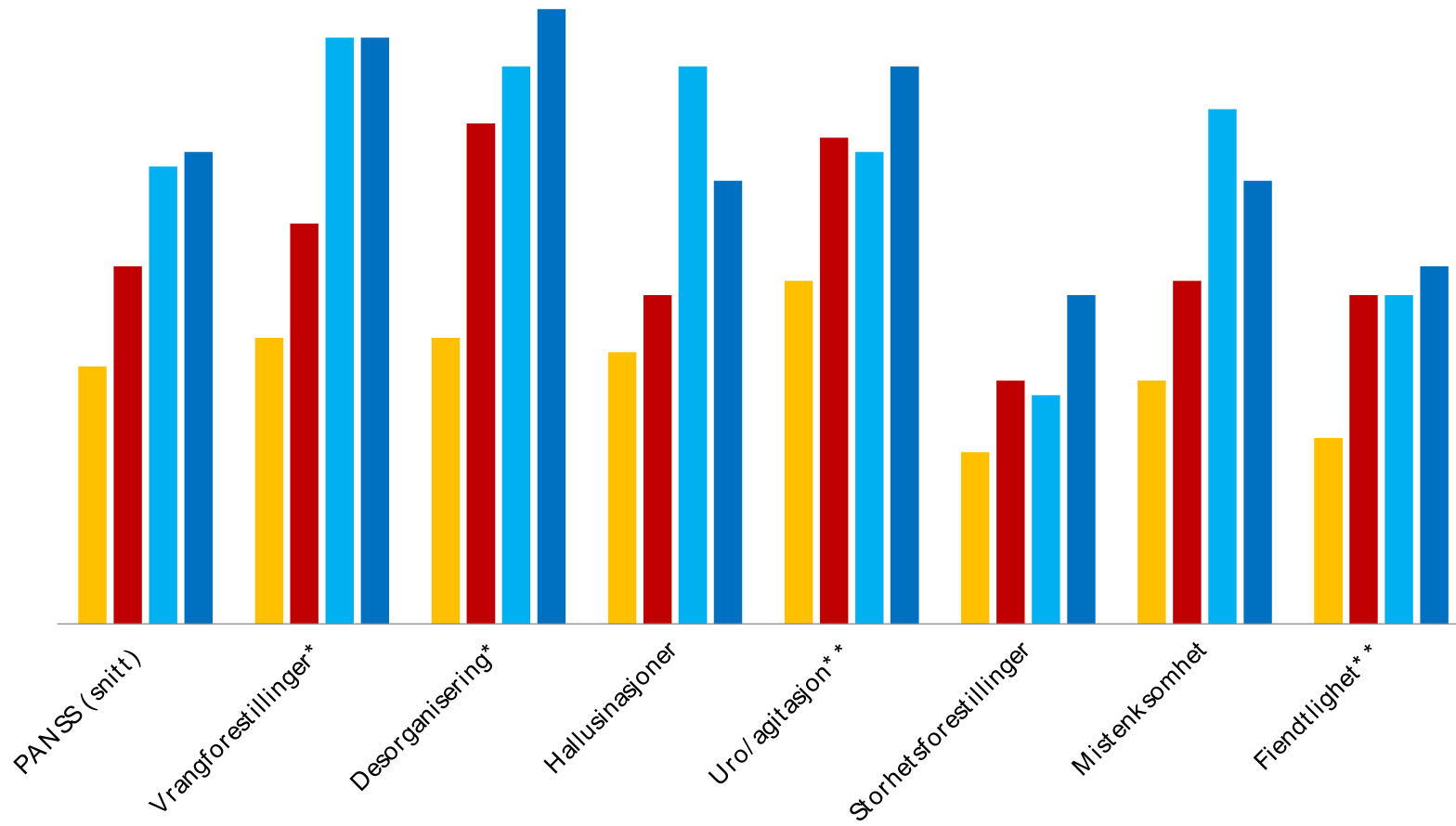
Gray, Fatovich, McCoubrie, & Daly 2007

Pasic, Russo, Ries, & Roy-Byrne 2007

Srisurapanont, Ali, Marsden, Sunga, Wada, & Monteiro 2003

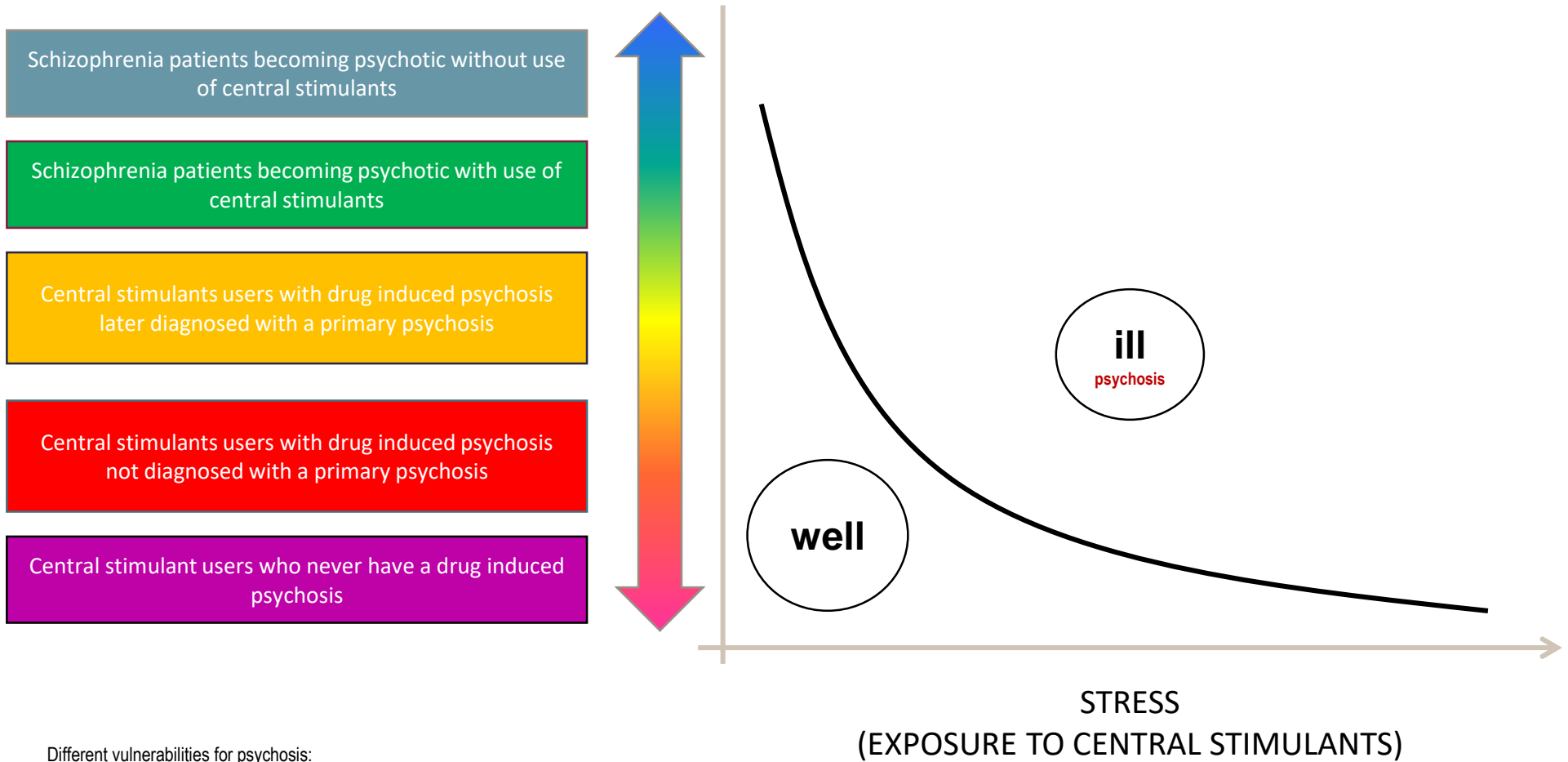
Yukitake 1983

■ Ikke psykotiske Ikke amfetamin ■ Ikke psykotiske Amfetamin
■ Psykotiske Ikke amfetamin ■ Psykotiske Amfetamin

Psykotiske symptomer målt ved PANSS (positiv subskala)

- Blant de psykotiske
  - Liten forskjell på dem med og uten amfetamin
- Blant de som ikke har psykose
  - Amfetaminpositive har mer symptomer (PANSS)
    - vrangforestillinger
    - desorganisering
    - uro/agitasjon
    - fiendtlighet
  - Men de amfetaminpositive har kortere liggetid!!
- De amfetaminpositive framstår like dårlig som psykotiske i akuttfasen!
- Det går over fortere!

Different vulnerabilities for psychosis:

- From psychosis without exposure to (meth)amphetamine
- To no psychosis even after repeated exposure

Noen tidskarakteristika ved amfetaminpsykoser

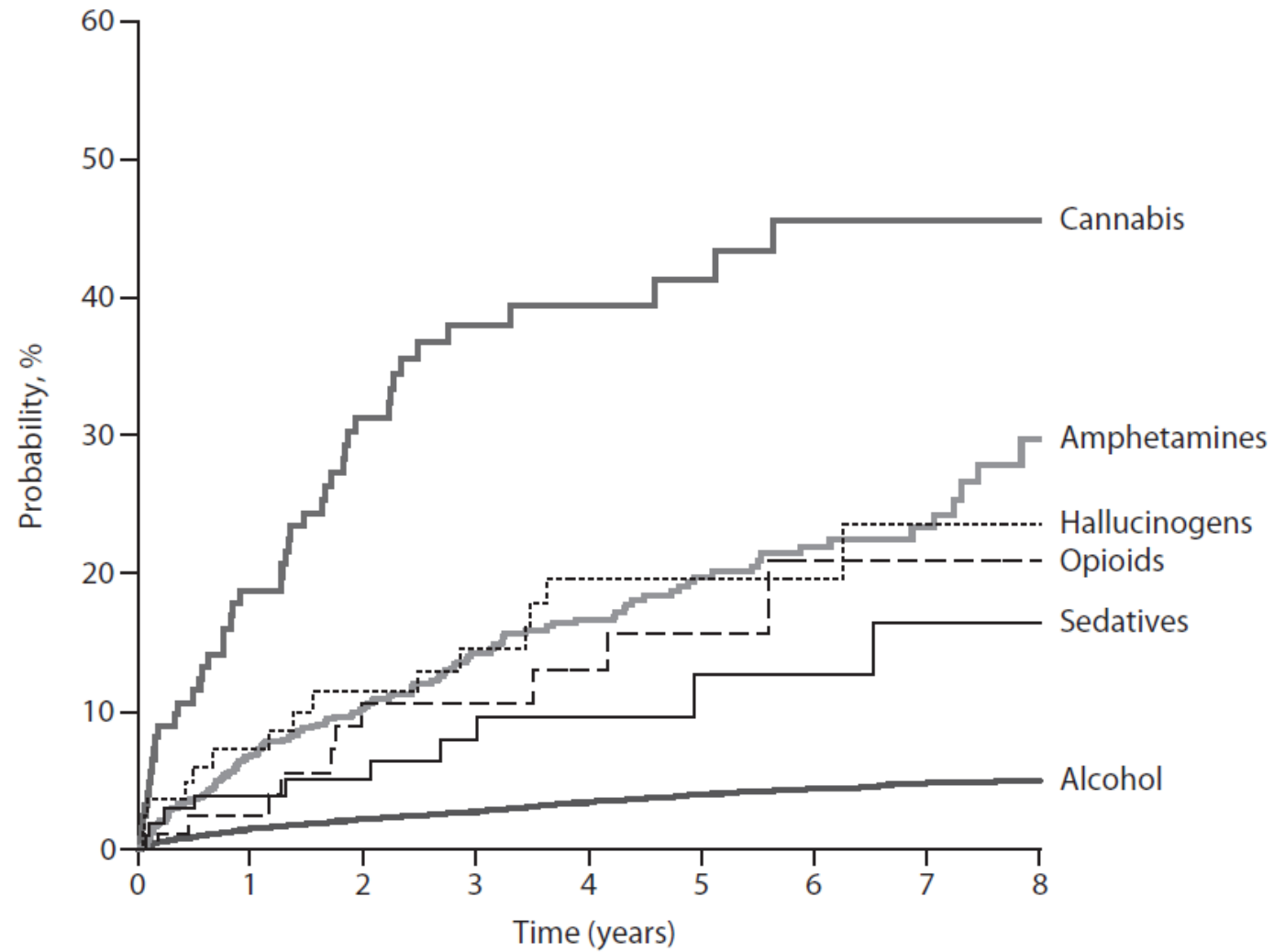
- Tid fra debut av bruk til psykose
- Mange (de fleste?) går over av seg selv
- Eller må behandles medikamentelt
  - Med benzodiazepiner
  - Med antipsykotika
- Noen persisterer (over måneder..... til år?)
  - Primærpsykose?
- Sensitisering for amfetaminens virkninger
  - Små kvanta utløser psykose
  - Andre ting kan utløse
  - Primærpsykose

Er en rusutløst psykose (alltid) en
rusutløst psykose ?

Eller noe annet?

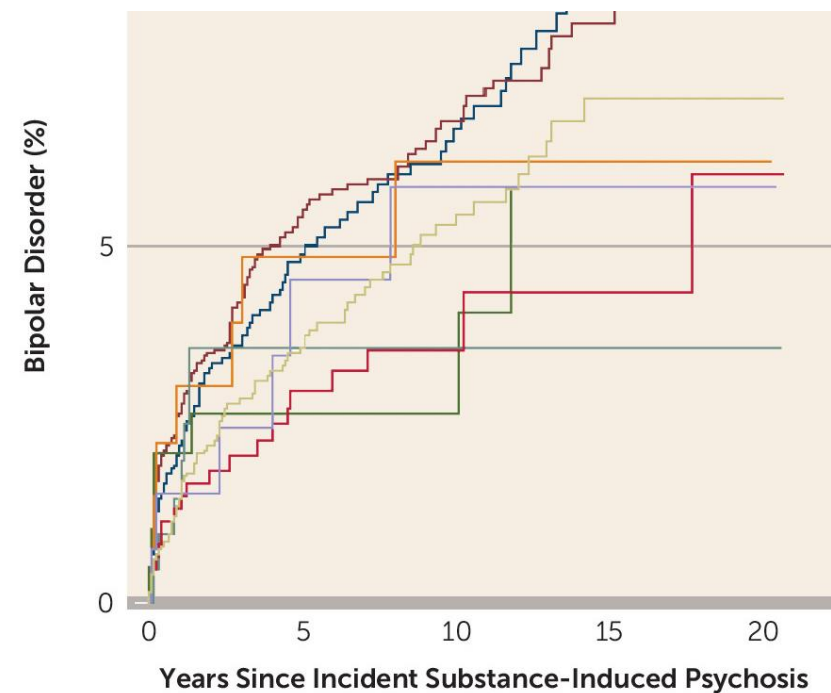
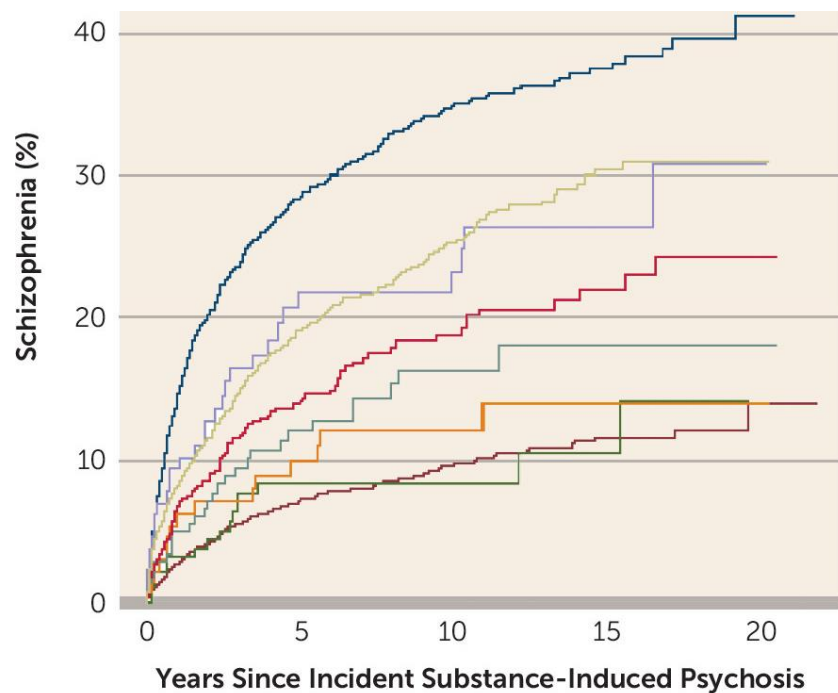
En førstegangpsykose hos
rusmiddelbrukere

Figure 1. Cumulative Probability of Receiving a Schizophrenia Spectrum Disorder Diagnosis (N = 18,478)

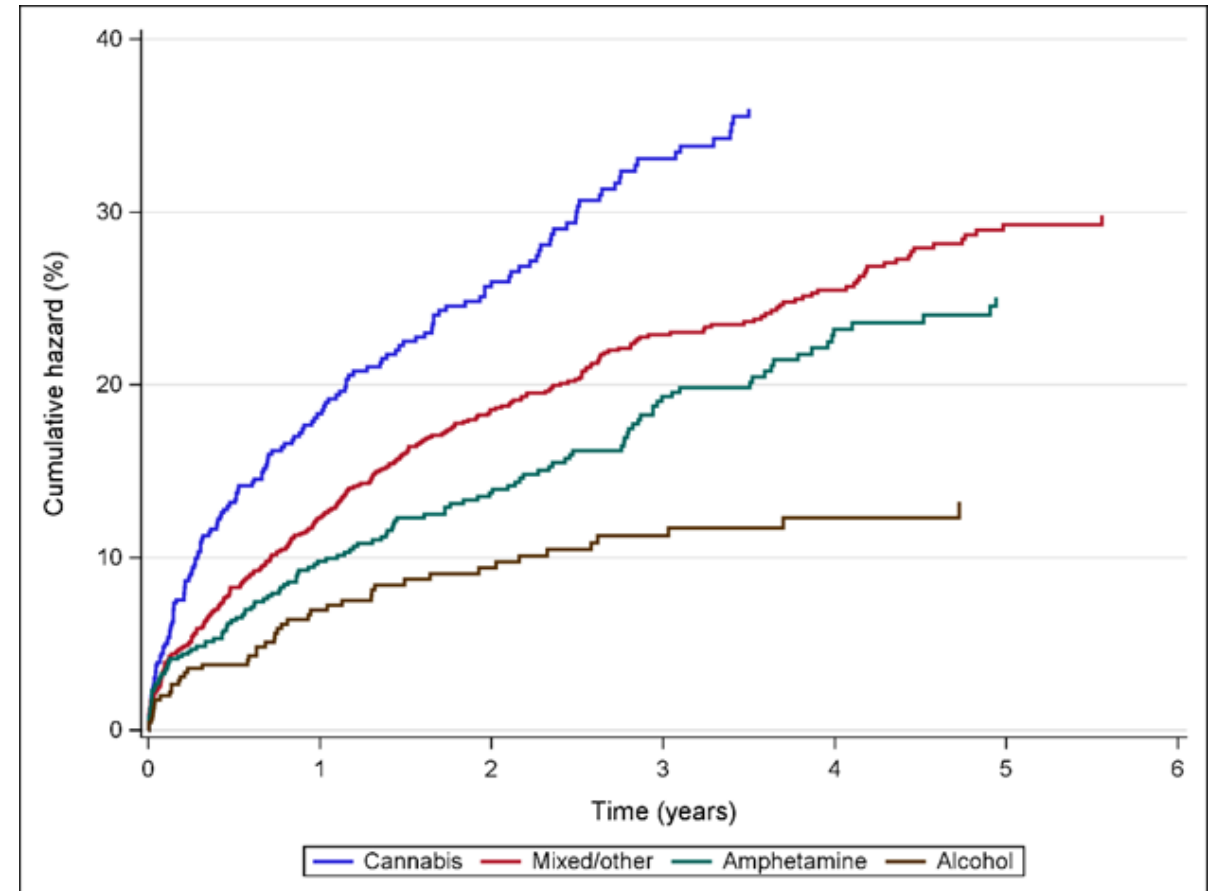

Overgang fra rusutløst til primær psykose

Overgangen fra rusutløst psykose til schizofreni

- Cannabisutløst psykose er en risikofaktor for schizofreni
- Hvilken rolle spiller personlig sårbarhet for overgangen fra SIP til SCH?
- Mål for personlig sårbarhet?
- Infeksjon (som Hjorthøj) eller andre ting

Rognli et al 2022 unpublished data

Juridiske implikasjoner

Røykte hasj for drapene

Av **EIRIK LINAKER BERGLUND** og **THOR HARALD HENRIKSEN**
(VG Nett) 31.08.2009 17:12

TROMSØ (VG Nett) Den trippeldrapstiltalte 39-åringen røykte hasj i dagene før trippeldrapet.

Det er konklusjonen til de sakkyndige i rettssaken som pågår i Nord-Troms tingrett.

Analysen av blodet til tiltalte viser en konsentrasjon av cannabis-virkestoffet THC som tilsier at Båtsfjord-mannen hadde røykt relativt store mengder hasj åtte til ti dager før drapsdagen.

- Usant for passiv røyking

- Fritaket for straff gjelder ikke ved forbigående utilregnelighet som følge av «selvforskyldt rus»
- Lovbryteren blir funnet tilregnelig hvis psykosen skyldes rusmiddelinntak
- Diagnosen får direkte implikasjoner for jussen
- Hvis du får en person på ditt kontor som har hatt en psykose i 2 uker etter å ha røykt litt cannabis, ville du da tenkt.....

”Rusutløst psykose” ..... en unnlatesessynd?

- Mange seiler under betegnelsen rusutløst psykose for lenge
- Lettere å gi ”rusutløst psykose” enn diagnoser for primærpsykose?
  - Pasienter med primære psykoser ruser seg oftere
  - Fratar pasienten muligheten til en rett behandling tidlig?
- Eller kan en rusutløst psykose bli langvarig?
- Spiller dette skillet noen praktisk rolle?
  - Behandle med antipsykotika uansett?

”Rusutløst psykose” ..... Et godt begrep?

- Diagnose som slutter om årsak
- Mange går over til SCZ
- Dårligere oppfølging en FEP
- Juridiske implikasjoner
- Førstegangpsykose hos rusmiddelbrukere?

Rusutløst psykose – en problematisk diagnose

KRONIKK

JØRGEN G. BRAMNESS

jobr@fhi.no

Jørgen G. Bramness er dr.med., spesialist i psykiatri, seniorforsker ved Folkehelseinstituttet og Nasjonal kompetansetjeneste for samtidig rusmisbruk og psykisk lidelse (NKROP) ved Sykehuset Innlandet og professor ved UiT Norges arktiske universitet. Forfatteren har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir ingen interessekonflikter.

ASLAK SYSE

Aslak Syse er lege, jurist og professor emeritus ved Institutt for offentlig rett ved Universitetet i Oslo. Forfatteren har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir ingen interessekonflikter.

ELINE BORGER ROGNLI

Eline Borger Rognli er ph.d., spesialist i klinisk psykologi og forsker ved Seksjon for klinisk rus- og avhengighetsforskning (RusForsk) ved Oslo universitetssykehus. Forfatteren har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir ingen interessekonflikter.

Hvert år legges over 500 pasienter inn på norske sykehus med diagnosen rusutløst psykose. Men rusmiddelbruk er bare én av flere bidragende faktorer til at disse pasientene blir psykotiske, og mange får senere en schizofrenidiagnose.

Rusutløst psykose er en psykotisk lidelse som oppstår under eller relativt umiddelbart etter inntak av et rusmiddel, og som gir hallusinasjoner, vrangforestillinger og psykomotoriske forstyrrelser. I akutt fasen er rusutløst psykose og schizofreni ikke mulige å skille fra hverandre (1). Det som skiller, er imidlertid tidsaspektet. Rusutløst psykose går relativt raskt tilbake ved avholdenhet, slik det reflekteres i de diagnostiske kriteriene. Ifølge ICD-10 bør symptomene dempes betydelig innen én måned og helt innen seks måneder (2). Ifølge DSM-5 bør diagnosen unngås om psykosen varer «en betydelig tid, for eksempel over én måned» (3). Vi mener at en diagnose som konkluderer om lidelsens årsak, blir feil og er en utdatert måte å stille diagnoser på. Lidelsen burde heller plasseres sammen med de andre psykoselidelsene. Det gir også uheldige juridiske konsekvenser å se på dette som en rusmiddelidelse.